

Del 5

Region Kalmar läns övriga insatser vid särskilda behov (exkl. tekniska hjälpmedel)

- Förskrivning av livsmedel för speciella medicinska ändamål
- Tolktjänst för döva och gravt hörselskadade
- Hjälpmedel vid inkontinens
- Hjälpmedel vid diabetes
- Intensiv rehabilitering/- habilitering
- Handläggning av utlandsvård

Grundläggande riktlinje för alla typer av hjälpmedel

Som grund för förskrivning av alla hjälpmedelsanvisningar finns dokumentet Grundläggande förskrivningsriktlinje. Denna riktlinje hittar du på [vår webbplats regionkalmar.se](http://var.webbplats.regionkalmar.se).

Termer och begrepp

Hjälpmedel för det dagliga livet

Individuellt utprovad produkt som syftar till att bibehålla eller öka aktivitet, delaktighet eller självständighet genom att kompensera en funktionsnedsättning
(SOS termbank)

Bedöma behov av insats

Hjälpmedel är en integrerad del av behandling och/eller rehabilitering samt rehabilitering och ska komplettera andra åtgärder. Att bedöma behov av insatser handlar om att identifiera hälsotillstånd. En förskrivare börjar därför bygga sin bedömning på de behov av stöd som patienten själv, eller personer i patientens omgivning, uttalar. Behovsbedömningen ska utgå från patientens hela livssituation, vilket innebär att förskrivaren måste ta hänsyn till patientens såväl fysiska som psykiska och sociala behov. Patientens inflytande i förskrivningsprocessen är väsentlig och ska bemötas med respekt. Det gäller att ta tillvara de erfarenheter och kunskaper som finns för att på bästa sätt kunna tillgodose de behov som en funktionsnedsättning innebär. Förskrivaren ställer sedan de uttalade behoven i relation till andra planerade och/eller genomförda åtgärder, för att därefter välja väg till hjälpmedel. Planerade och beslutade insatser samt individuella målsättningar ska ingå i rehabiliterings- eller habiliteringsplaner och det är viktigt att tydliggöra målet med förskrivning av ett hjälpmedel. Utgångspunkten är att patientens behov ska tillgodoses med så kostnadseffektiva hjälpmedel och/eller lösningar som möjligt. Om patienten samtycker bör samordning även ske med andra eventuella involverade verksamheter.

Prioriteringar

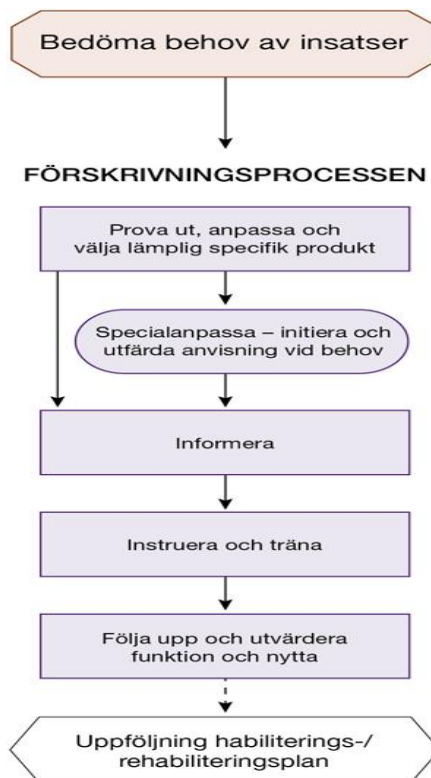
Förskrivning av hjälpmedel sker utifrån individens behov och den som förskriver hjälpmedel ska beakta såväl effekter på patientens hälsa och livskvalitet som konsekvenser för patienten vid uteblivet hjälpmedel. Förskrivaren ska dessutom ta hänsyn till både hjälpmedlets evidensbaserade dokumenterade effekt för patienten och kostnadseffektiviteten. Det innebär att förskrivaren i valet mellan olika åtgärder alltid bör eftersträva rimliga relationer mellan kostnad och effekt, mätt i hälsa och livskvalitet.

Egenansvar

Med egenansvar avses att patienten själv får bekosta hjälpmedlet, t.ex. är hjälpmedel för idrotts- eller motionsutövning egenansvar. Hjälpmedel som i huvudsak används på arbetet eller utbildning t.ex. SFI, Kommunal vuxenutbildning, folkhögskola och högskola, finansieras inte av Region Kalmar län. Patienten rekommenderas att ta kontakt med arbetsgivare, skola och Försäkringskassan.

Förskrivningsprocessen

En medicinsk bedömning är förutsättning för förskrivning och ska genomföras av definierade funktioner och yrkeskategorier inom Region Kalmar län för respektive hjälpmedelsområde. Om förskrivning är en del i ett teamarbete ska det tydligt framgå av interna rutiner vilka delar av processen som vårdgivarens personal är ansvariga för.

Uppföljning av förskrivning

Uppföljningsansvaret för en förskriven produkt anges i 9§ SOSFS 2008:1 Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården.

Förskrivningsrätt

Rätten att förskriva styrs av enskild verksamhetschef som avgör vem inom berörd verksamhet har förskrivningsrätt och vilka medicintekniska produkter det avses. Förskrivningsrätt innebär ansvar för utprovning information, träning och uppföljning. Privata vårdgivare har förskrivningsrätt endast när särskilt beslut fattas därom. Verksamhetschefen ansvarar för att förskrivaren har den kompetens som behövs för att utföra uppgiften

Verksamhetschefens ansvar enligt Socialstyrelsens författning SOSFS 2008:1

5 § Verksamhetschefen ska, efter uppdrag, ansvara för att

1) utse vem eller vilka av den behöriga hälso- och sjukvårdspersonalen som ska få förskrivningsrätt, och

2) göra bedömningar, i enlighet med 3 kap. 7 §, av behörig personals utbildningar och kompetens.

6 § Verksamhetschefen ska, efter uppdrag, förteckna vilka förbrukningsartiklar inom läkemedelsförmånerna som var och en av dem som har förskrivningsrätt får förskriva utifrån vars och ens kompetens.

Ekonomiskt ansvar

Bedömnings- tillika besöksavgift ska erläggas i enlighet gällande regelverk för avgifter – [se avgiftshandboken/](#)

Samverkan

Då en patient kan ha kontakt med flera olika vårdgivare för samma funktionsnedsättning är det viktigt att samråd sker mellan vårdgivarna för att få en samordning och helhetssyn av hjälpmedelsinsatserna. I det fall flera kompetenser behövs för att säkerställa att patienten får lämpliga hjälpmedel ansvarar berörd vårdpersonal för att ett samverkansmöte med berörda kompetenser anordnas.

Anvisningar för förskrivning av livsmedel för speciella medicinska ändamål

Region Kalmar län subventionerar kostnaden vid förskrivning av livsmedel för speciella medicinska ändamål.

Barn upp till 16 år omfattas inte av denna anvisning, avgift för varje uttag tas ut enligt förordningen om läkemedel mm.¹

Vid barns behov av livsmedel för speciella medicinska ändamål förskriver ansvarig läkare dessa produkter för uttag via centralförrådet.

Definition

Livsmedel för speciella medicinska ändamål som på grund av särskild sammansättning eller tillverkningsmetod skiljer sig från övriga livsmedel och som är särskilt lämpliga för personer som behöver speciell kost.

Begränsning

Mängden livsmedel för speciella medicinska ändamål som skrivs ut ska motsvara maximalt en månads förbrukning per uttag. Maximalt antal uttag är 12 och beviljandet är giltigt samma antal månader som antalet uttag.

Ansvar

Förskrivning av livsmedel för speciella medicinska ändamål lämnas endast till personer i eget boende. För personer i kommunernas särskilda boendeformer enl. SOL och LSS ansvarar kommunerna för förskrivning av livsmedel för speciella medicinska ändamål.

Egenavgift / månad

Egenavgift vid förskrivning av sondnäring, kosttillägg, berikningsprodukter, förtjockningsmedel och vätskeersättning, se nedanstående tabell.

Vid leverans från centralförråd tillkommer frakt för vuxna patienter.

---

¹ Förordning om läkemedelsförmåner mm. 2002:687.

Förskrivare

Dietist (Dt)

Anvisning

Behandlande läkare eller annan legitimerad vårdpersonal
Remitterar till dietist. Dietisten gör en kostutredning och bedömer
om patientens energi- och näringsbehov kan täckas av vanlig mat
eller om patienten är i behov av livsmedel för speciella medicinska
ändamål.

Efter beslut erhåller patienten eller i vissa fall en kontaktperson
information om vilka livsmedel för speciella medicinska ändamål
som förskrivits och hur de ska användas.

Upphandlade produkter erhålls via regionens centralförråd.

Anvisning

För uppgifter om produktsortiment hänvisas till regionens
avtalskatalog.

Anmärkning

Referensgruppen för nutrition är en produktgrupp, sammankallande är
materialkonsulenterna

Kosttillägg, sondnäring och berikningsprodukter

	Patientens egenavgift / månad, exkl. frakt 2019	Energivå/dag
A	1523 kr	1801-
B	1157 kr	1301 - 1800 kcal
C	761 kr	801 - 1300 kcal
D	406 kr	401 - 800 kcal
E	162 kr	201 - 400 kcal
F	81 kr	< 200 kcal

Priserna räknas årligen upp enligt Landstingsprisindex LPIK:s
beräkningsmodell.

Övriga livsmedel för speciella medicinska ändamål

Vid förskrivning av livsmedel som inte omfattas av ovanstående tabell är egenavgiften för proteinreducerade produkter, PKU-anpassade produkter och SPC-flakes 406 kr/ månad samt för vätskeersättning, förtjockningsmedel och katrinplommondryck 162 kr/ månad.

Vid behov av två olika typer av produkter betalar patienten endast den högre egenavgiften (t.ex. sondmat och vätskeersättning eller näringsdrycker och proteinreducerade produkter).

Egenvård

I de fall det inte blir ekonomiskt lönsamt för patienten tillämpas egenvård och patienten hänvisas till inköp via apotek.

Kostnadsansvar

Kostnaden för tillbehör belastar ansvarig enhet enligt ansvarsfördelningen mellan region och kommun som gäller efter 2008-01-01.

Inom regionen belastar kostnaden av tillbehör Hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Anmärkning pump och tillbehör: Läs mer om detta i del 1

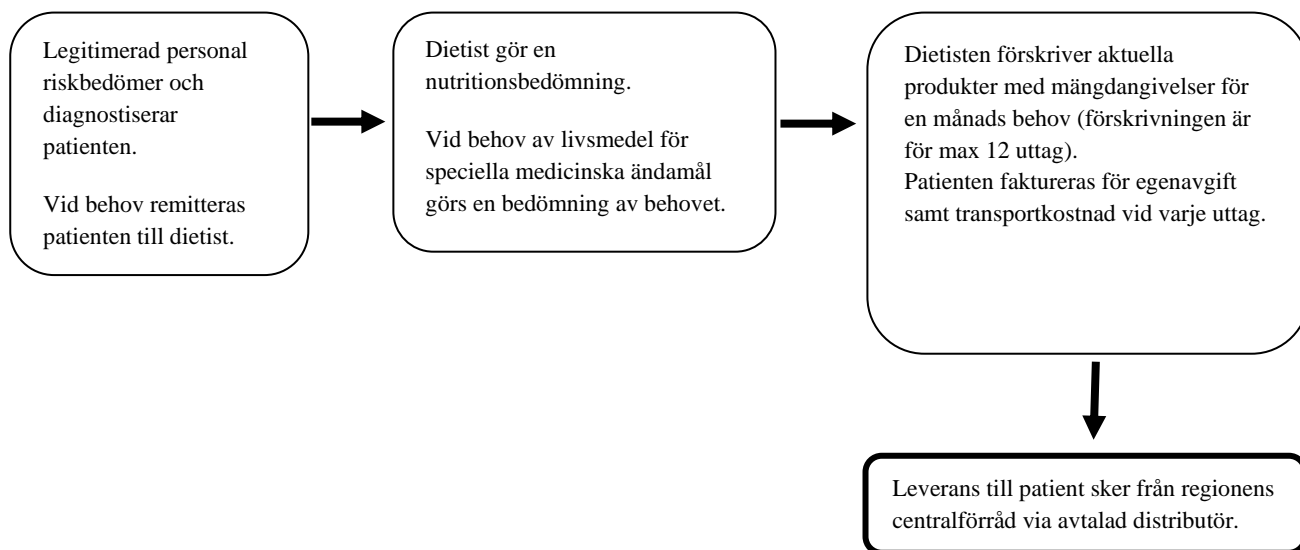
Hushåll 15 – hjälpmedel för intag föda och dryck- hjälpmedel för enteral näringstillförsel

Nutritionspump till patienter i eget boende lånas ut från respektive dietistmottagning.

För patienter i kommunernas särskilda boendeformer enl. SOL och LSS ansvarar kommunerna för utlåning av nutritionspump. Som tillbehör för sondmatning räknas t ex matningslang, aggregat och sprutor.

Flödesschema över hanteringsrutinen:

Vid behov av ny föreskrivning vänder sig patienten till dietistmottagningen

För döva och gravt hörselskadade

Tolktjänst är den verksamhet inom regionen som tillhandahåller tolkar för **barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och gravt hörselskadade**.

Syftet med regionens tolktjänst är att inom ramen för hälso- och sjukvårdslagen ge hörselskadade och döva som är beroende av **tolkning i sin vardag** möjligheter att ge och ta emot information, kunna förmedla sina synpunkter och därmed själva få inflytande över sina liv.

- Omfattningen av tolkinsats beslutas i varje enskilt ärende.
- Tolkning beställs via tolkcentralen på region Kalmar län.
- Akut tolkning beställs via SOS 112
- Läs mer på: <http://www.ltkalmar.se/halsa-vard/sjukhus/lanssjukhuset-i-kalmar/habiliteringen/tolkcentral/>

Hjälpmedel vid inkontinens

Regionen och kommunerna har sedan 2008-01-01 delat ansvar för de kostnadsfria inkontinenshjälpmedlen ansvarsfördelningen gäller oavsett ålder.

- Regionen ansvarar för de inkontinensartiklar som förskrivs till personer polikliniskt (hälsocentral, privat vårdcentral inom Hälsöval samt respektive sjukhus).
- Kommunerna ansvarar för inkontinensartiklar som förskrivs till personer i såväl ordinärt boende inskrivna i hemsjukvården och hembesökspatienter som i särskilt boende SoL och LSS.

Kostnad

Bärs av förskrivande enhet inom respektive huvudman.

Förskrivare

Behörig enligt SOSFS 1994:22 och 2001:5 som erhållit förskrivningsrätt, ffa distriktssköterskor, sjuksköterskor med specialutbildning och uroterapeuter.

Anvisning

För uppgifter om produktsortiment hänvisas till Region Kalmar läns avtalskatalog.

Anmärkning

Referensgruppen för inkontinenshjälpmedel är en produktgrupp, sammankallande är materialkonsulenterna

Förvaltningsövergripande samordning

Verksamhets- och samordningsansvarig handläggare för Primärvårdsförvaltningen respektive Hälsö- och sjukvårdsförvaltningen handlägger förvaltningsövergripande frågor vilket bl a innefattar att: - svara för att representanter i referensgruppen utnämns - tilldela medel till referensgruppen för t ex kompetensutveckling - svara för förvaltningsövergripande information och uppföljning - bereda frågor till förvaltningsledning.

Hjälpmedel vid diabetes

Regionen ansvarar för de kostnadsfria diabeteshjälpmedlen. Detta innebär för den som bor i Kalmar län och som behöver hjälpmedel för sin diabetes att Region Kalmar län upphandlar, lagerför och distribuerar diabeteshjälpmedel efter förskrivning.

Förskrivningsrätten styrs av föreskriften SOSFS 2008:1 (M) ”Användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården” - 4 kap. Behörighet att förskriva vissa förbrukningsartiklar samt av Lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. 18 § 2 och 3 och 19 §

Där framgår det att läkare och tandläkare är behöriga att förskriva förbrukningsartiklar som används för att tillföra kroppen ett läkemedel eller för egenkontroll av medicinering.

Förskrivare

Förskrivare förutom läkare kan vara distriktssjuksköterskor och sjuksköterskor med specialutbildning, diabetessjuksköterskor.

Förskrivaren ska vara anställda hos region Kalmar län eller vara vårdgivare med avtal med region Kalmar län.

Anvisning

För uppgifter om produktsortiment hänvisas till Region Kalmar läns avtalskatalog

Anmärkning

Referensgruppen för diabeteshjälpmedel är en produktgrupp, sammankallande är materialkonsulenterna.

Intensivrehabilitering/-habilitering

Patienter som är i behov av rehabilitering/-habilitering erbjuds att delta i intensivperioder som genomförs i egen regi inom länet. Ansökan/anmälan hanteras av ett läns gemensamt bedömarteam så att rätt insats kan planeras.

Extern rehabilitering/-habilitering kan även fortsättningsvis komma ifråga för barn med reumatism och personer med svår psoriasis eller för personer med svårare neurologiska tillstånd.

Utlandsvård

Utlandsvård för barn och ungdomar med reumatism samt personer med svår psoriasis eller för personer med svårare neurologiska tillstånd beviljas efter ansökan på särskild blankett.

För information kontakta Planeringsenheten, regionsjukvården, regionens kansli.